

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iosephvs hoc est, Sanctissimi Educatoris Christi Dom.
Deiq. nostri in Terris apparentis, ac Æternæ Virginis
Mariæ Sponsi Vitæ Historia**

Stengel, Carl

Monaci, MDCXVI.

Cap. XII. Reliquus vitæ D. Iosephi cursus, & pueri lesv in templo inuentio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42004

la Aegypti itinera, manibus & brachijs illum amplexantem, tanquam diuinum Atlátem non semel eum portasse, *Qui tribus diebus appendit omnem molem terra?* *Isa 40.*
 Ex quo liquet, ipsam etiam angelicos custodes longè præcelluisse.

Reliquus vita D. Iosephi cursus, & pueri Iesu in templo inuentio.

C A P V T XII.

NAzaretham Iosephus cum Iosephus
 Virgine sacratissima, IESVQ; Christum
 puerulo, vt præcedente capite in sua do-
 vidimus reuersus, eosdem domi mo aluit.
 suæ aluit, vt ex D. Hieronymo
 colligi posse videtur, & nos pri-
 mo capite tradidimus, illum po-
 tius Nazarenum, quàm Bethle-
 hemitam videri: quod autè qui-
 dam prodiderunt, illum Bethle-
 hemi

Luc. 2.

hemi domum propriam habuisse, friuolum esse, vel illa D. Luctæ verba satis euincunt, vbi dicit, non erat illis locus in diuersorio. Cur non ad propriam domum diuertit, si talem habuit? aut si iam vendiderat, cur non apud amicorum quempiam hospitium sumpsit? cur ad speluncam diuertere coactus est? Certè tam ignotus esse non potuit, præsertim tam paruulo temporis spatio, ex quo Mariam acceperat,

Hieron. de loc. Hebr. intercedente. Est Nazareth vbi Christus egit, inquit D. Hieronymus, viculus in Galilea, iuxta montem Tabor, unde & Dominus noster Iesus Christus Nazarenus vocatus est; habetq; Ecclesiam in loco, quo Angelus ad beatam Mariam euangelizaturus intrauit; sed & aliam, vbi Dominus est nutritus; de iisdem duabus domibus & Beda meminit, cum agit de locis sanctis. Porro domus

Bed de loc. sanct. c. 16.

mus illa, in qua de Verbi Incarnacione sanctissima Virgo caeleste accepit nuncium, adhuc magno miraculo non tantum integra perseuerat, sed Angelorum ministerio ab infidelium manibus vindicata, in Dalmatiam primum, inde in Italiam translata est in agrum Lauretanum Piceni provinciae: quod per insigne ac nobilissimum vetustatis monumentum totus Christianus Catholicus orbis veneratur ac colit. Nec est quod quis de re gesta dubitet, qui memoriã repetat illic dictum esse ab Angelo: *Luc. 1.*
non esse impossibile apud Deum omne verbum. inquit Card. Baronius. *Baron. Annal. to. 1.*
 In altera autem, de qua D. Hieronymus, paulo ante citatus, Redemptor noster viginti annis demoratus est, ab anno videlicet octavo, usque ad annum aetatis suae trigessimũ. Ibi Iosephus no-

Domus
 Lauretana.
 na. *Baron. Annal. to. 1.*
A.C. 2.

Luc. 1.
Baron. Annal. to. 1.
A.C. 2.

N a ster

Iosephus
 perfectissi-
 mē exer-
 cuit acti-
 uā & con-
 templati-
 uā vitam.

Psal. 91.

ster multiplicem, imò continen-
 am occasionem habuit perfe-
 ctissimè exercendi actiuæ & cō-
 templatiuæ vitæ munera. Et qui-
 dem, quod attinet ad vitam acti-
 uam, ille Christum infantem ita
 protexit, & enutriuit, vt quod
 de Deo dicitur iustum protegē-
 te: *Scapulis suis obumbrabit tibi, &*
sub pennis eius sperabis: meritò de
 Iosepho dici possit respectu Dei,
 quem ipse scapulis suis infantem
 obumbravit, & sub pennis sua
 protectionis beneuolè suscepit.
 Deinde, cū omnes Iosephus
 externas operationes, ac labores
 fabrilis artis ac Christi Domini
 infantiam, pueritiam, & iuuen-
 tutem per triginta annos nutri-
 endam, ac sustentendam dirige-
 ret, non potuerunt non gratissi-
 ma esse Christo Domino opera
 vitæ actiuæ, quæ immediatè cir-
 ea eius humanitatem noster Io-
 sephus

sephus exercuit. Ex his externis operibus, facilè erit, gradum facere ad interna vitæ contemplatiuæ opera, ad quæ ex visibili Christi & Mariæ exemplo, & continuâ triginta annorum præsentia ardentissimè accendebatur, & ad feruentissimos amoris actus eliciendos, potentique eorundem auxilio frequentissimè iuuabatur. Quo tamen emolumento tum caruit, cum diuino consilio duodecimo gratis anno sese puer Iesus parumper abscondit, ac parentibus domũ reuerentibus Hierosolymæ consultò remansit. Nam cum in templum suæ matris Iosephiq̃ue nutricij comes, ad Paschales ferias statas, & anniuersarias celebrandas aduenisset, iisque peractis sanctissimi coniuges ædes repeterent, sanctus puer matre, Iosephoque nescientibus ac vel pone sequi,

*Ina. Bonif.
hast. Virg.
l. 1. c. 14.*

Puer Iesus
subducit
se parenti-
bus.

N 3   vel bus.

vel antecedere arbitrātibus, populari turbā certū illius rei tum aspectum, tum iudicium impediēte ingens sui desiderium vtrique sponso reliquit, parq; illud sanctitatis & amoris in maximo mœrore fuit, dum triduo inter cognatos & notos inueniri non potuit. At vbi in templo sedentem, & cum doctissimis quibusque colloquentem multa; acutè percontantem Maria & Iosephus omnia lustrantes repererunt, magnoperè admirati sunt, quod præter suam expectatiōnē, & puerorum consuetudinē sese parentibus subduxisset, ac sciens & prudens acerrimi doloris causam se amantibus attulisset. Erat hic mos Iudæis, cum vel in templo vel in Synagogis, ad disserendum de lege conuenirent, vt sedentes disputarent, & seniores quidem dignitate in
 cathe-

Inuenerūt
 in templo.

P. Christ.
 de Castr.
 hist. desp.
 cap. 13.

cathedris, quæ ordine erant dispositæ: cæteri minoris ordinis in subsellij nouissimi omnium in pauimentis super mattas: quibus dabatur dicendi locus, eum quippiam illis fuisset reuelatum. Omnia tamen maiores diiudicabant. Ad hunc ergò congressum admissus puer, tam disertè ad ea, quæ interrogabantur respondebat; vt omnes quotquot aderât, & prudentiam pueri, & responsa eius stuperēt, & in exiguo corpore tantam eruditionem mirarentur. Dissoluto congressu, accessit pia mater ad eum, & amicè conquesta, tum mœsta, admirabundaq; simplici, & sincerâ interrogatione hac affata est: *Fili*

Luc. 2.

quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quarebamus te. Nam charissimi filij amissione non dolere non poterant, qui ibi cor animumq; defixerant, vbi the-

*Ioan. Bonif.
hist. Virg.
l. b. c. 14.*

*Iosephi &
Mariæ pa-
tientia in
amissione
filij.*

*Ambr. in
c. 2. Luca.*

*Causa cur
Christus se
subduxe-
rit.*

saorum condidissent. Sed qui af-
fectus in potestate habuere, ut
gaudia illa, quibus toties exulta-
uerant, ratione moderati sint,
sic etiam hunc grauissimū mœ-
rorem ita compresserunt, suis ut
se finibus, cancellisque tenuerit.
Itaque non solum testimonio
sanctorum Patrum, sed etiam
confessione aduersariorum, ca-
sum hunc virgo Deipara, & Io-
sephus sapientissimè tulerunt, &
mœstissimè deplorauerunt. Ho-
rum etiam iudicium est, nullā
parentum culpā filium abfuisse.
Causam quare Christus se matri
subduxerit, ac Iosephum quoq;
latuerit, sanctus explanat Am-
brosius, voluisse mundi conser-
uatorem, duodecimo ætatis an-
no, suæ cum doctoribus dispu-
tationis futuræ, cum mundo
certaminis initium auspicari, su-
æque sapientiæ specimen dare,
&

& eximij illius splendoris, quem diuturni silentij quasi nube contexerat, radium aliquem iaculari. Scilicet vt ab ea ætate, quæ perfecto vti iam incipit rationis, mentisq; iudicio sese paratum ostenderet ad patris iussa complenda. Iudæorum quoq; animi, vt eidem videtur Ambrosio, præparandi fuerunt, vt ne vocẽ aspernarentur Pharisæi, quæ nunquã aliàs audiuiſſent. Nam si doctor repentẽ prodiret, qui & faber, & fabri filius habebatur, sermonem inimicis daret ad obrectandum oblatandumq; propensis. Ergo huius diei progymnasmata ad viriles Christi conciones viam munierunt, neque erat aduersariis iusta criminandi caussa, quos recordari oportuit oratorem illum eundẽ esse, quem in adolescentia quasi declamatorem audiuiſſent. Et

N 5 hoc

Luce. 2.

hoc quidem Christi illa responsio significat: *Quid est quod me quarebatis? nesciebatis quia in his, quae patris mei sunt oportet me esse? Quae verba aspera, insulsaq; non fuisse Mariæ palato ostendit, cui vox illa dulcissima fuit, eamque subinde regustabat, atque intimis sensibus mentique penitus mandabat. Declaravit & ipse Dei filius, qui se illicò suæ Matri reddidit, atque restituit, eique triginta annos obediuit. Mortuoque Iosepho, quem credibile est ante Christi prædicationis initium obiisse, fabrilem artem, ut matrem aleret, Christus factitavit. Quod verò intulit Eu-*

Ibidem.

Iosephi &
Mariæ
qualis fuerit
ignorantia.

angelista: & ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos; aduersarij deprauant, & ad Virginis conuicia, contumeliasq; detorquent, cui ignorantia notam inurant. Alij contra hunc Eu-
angelij

angelij locum cum quadam synecdoche accipi volunt, & quod diuus Lucas de vtroque parente commemorat, ad vnum Iosephum referendum putant, qui rudior esset, neque tantos, quantos Maria fecisset in fide & in rerum diuinarum intelligētiā processus. Qui ita Virginem tuentur, in latebram se sine causā coniiciunt. Nam vt sensum verborum proprium ac simplicem retineamus, & Lucam de Maria & Iosepho loquutum fateamur, tamen suus honor beatissimæ Virgini saluus atque integer relinquetur. Notum Deiparæ erat atque perspectum sui filij celeste genus, nota diuinitas, minimè ignorabatur Seruatoris mors pro communi omnium salute. Nesciebat tamen Virgo sanctissima quomodo tantum munus velle Christus insistere. Certū

ne esset Dei filio Hierosolymæ
viuere, an in patriam redire, ver-
sari cum Legis doctoribus, & il-
lud iuuentutis quasi gymnasium
frequentare, an parentibus præ-
stò esse; prædicationem iam tum
exordiri, an silentium repetere
consuetum, & felicem suæ do-
ctrinæ nuncium in aliud differre
tempus, nondum beata Virgo
compererat. Nec dubium quin
vtrique coniugi obscurum fue-
rit, quemadmodum in reliquâ
post vitâ se vnigenitus Dei filius
gereret, quosue progressus in ob-
eundo Messiaë munere facere in-
stituisset, vt vel ex hoc ipso ad
singulas Christi actiones suau
admiratione defixi tenerentur.
Audierat Virgo Christum de pa-
tre loquentem, neq; tamen con-
tinuò diuinavit quod negotium
paternum significaret, siquidem
multa latebant in illâ immensi-
tate

tate sermonis. Quare non magnoperè videtur esse mirandum, ut Iosephus & Maria nondum caperent, quæ tum agerentur ac responderentur, in tantâ præsertim amissi charissimi filij sollicitudine, reperti voluptate. Siquidem novi spectaculi admiratione detenti, minus præsentis, paratoque animo erant ad Christi & mentem & orationem perfectè cognoscendam. Non intellexerunt tam paucis verbis tam multa & magna contineri. Neque erat facilè coniectare illis verbis absentes potius parentes, qui in filiorum educatione dissoluti esse solent, quam præsentis innocentis illos & probos notari, & perstringi. Si Origeni credimus, non intellexerunt parentes utrū Christus his verbis de templo externo, an interiori loqueretur. Mitto quæ Theophylactus, quæ

Orig. hom. 20. in Luc.

Theoph. in c. 2. Lucae.

que alij de hac ipsâ Mariâ Virgî-
nis ignoratione discutiunt. Dio-
nysius quidem Richelius mini-
mè dubitat, quin verba illa: *In his
quæ patris mei sunt oportet me esse*; ad
æterni patris obsequium referen-
da forè Maria putauerit: sed tẽ-
pus tamen ac locum nesciuisse
& vitæ cursum, atque itineris di-
uortia non nosse. Filium quæsi-
uit illa quidem, non quod erras-
se, aut exceptum insidijs periis-
se arbitraretur, sed absentia ic̃ta
dolore vim profudit lachryma-
rum. Nam quem ames, eius ne
ad punctum quidem temporis
conspectu & præsentia æquo a-
nimo careas. Origenes arbitra-
tur veritam esse virginem ne ad
caelos ascendisset suo tempore
reuerfurus ad Redemptionis o-
pus absoluendum. Idem Diony-
sius Lucæ verba perpendens,
quibus Mariam eorum, quæ au-
diret

*Dio. Eartb
l. 2. de præ-
con. & dig.
Virg. c. 13.*

Cur Maria
IESVM quæ-
sierit cum
Iosepho.

Orig. ibid.

*Dion. ibid.
c. 26.*

dixeret, conseruatricem appella-
 uir, in hunc modum ratiocinari
 nos docer: Si sacra virgo alios de
 Christo loquentes tam diligen-
 ter attendit, si eorum verba me-
 moriæ thesauro custodiuit, si
 animo quæ dicerentur impressit,
 ac secum ipsa reputauit, quanto
 studiosius, atque cupidius filium
 suum vel domi de diuinis rebus,
 & Christianis sacris, quorum ip-
 se inuentor, auctorque esset, dis-
 serentem, vel foris & propalam
 concionantem audiret? quanto
 audita celerius arriperet, perce-
 ptaque & cognita quanto sapi-
 us mente reuolueret, regustaret-
 que suauius? Quæ pastoribus,
 quæ Simeoni, quæ Annæ tam be-
 neuola, docilis, attentaque fuit,
 qualem se tandem docenti filio
 præstitisset? Nam Christi con-
 cionum, vbicunque illæ habe-
 rentur, comitē & sociam fuisse
 Deipa-

Epiph. her.
78.

Aug. ser.
de Assum.

Brig. Rev.
l. 6. c. 58.

Christus
Mariæ &
Iosepho
multa ar-
cana reue-
lauit.

Deiparam Epiphanius, Augusti-
nus, & præterea multi testantur.
S. Brigittæ ostensum esse à Deo
legimus Christum adhuc puerū
in priuatis ac domesticis cum
verissimā parente, & opinato pa-
tre Iosepho colloquiis multa ar-
cana detexisse, multā penitus ab-
dita & retrusa amanter aperuis-
se, tantamque Christi sermonis
fuisse dulcedinem, vt singularē
ex eo voluptatem vterque per-
ciperet, & diuini amoris illa or-
ratio flammam ingentem exci-
taret.

Iosephus
cum Ma-
ria & pue-
ro IESU
Nazareth
regredi-
tur.

Exinde Iosepho & Maria Hie-
rosolymā digredientibus, puer
IESU descendit cum illis Naza-
retham; vbi vtrique parenti ob-
sequentissimus, nutritio etiam
suo in fabrili exercitatione, quā
victum sibi quærebant, inserui-
ebat, tantā fuit in Iosephum,
quoad is vixit, obseruantia. Nam
ille

ille puero IESU legem statuit,
 quando domi consisteret, quan-
 do ab eâ egressurus esset; & vt al-
 ter Iosue (qui cursum Solis verbo
 cohibuit, *obediēte Deo voci homi-*
nis) ei dicebat; ne mouearis, nunc
 pedem fige, nunc propera: & ille
 patris sui Iosephi obseruantissi-
 mus, promptissimè ei obedie-
 bat, & vestigia eius sequebatur,
 cum alioquin esset ille, de quo
 Ioannes dicit: *Et sequuntur Ag-*
num, quocumque ierit. Rectè ergo,
 & eleganter dixit insignis ille
 Cancellarius Parisiensis: *Hæc sub-*
iectio sicut in æstimabilem notat humi-
litatem in Christo, ita dignitatem incõ-
parabilem signat in Iosepho: quid enim
sublimius, quàm quod ei, qui in femo-
re scriptum habet: Rex Regum, & Do-
minus Dominantium; ei, cuius nomen
est: Deus fortis, Pater futuri seculi: ei,
qui Dominus exercituum vocatur; ac
tandem ei, qui dicit: Mihi curuabitur

Ios. 10.

Iesu obe-
dientia er-
ga Iose-
phum.

Apoc. i.

Gerf. serm.
de nativ.
Virg.

Apoc. 19.

Isa. 9.

Isa. 1.

Isa. 45.

O omne

Matth. 6

omne genu, Ioseph vnus patris auctoritate imperet; & ille filiali subiectione ei subfit, & obediat, ac dicat: *Pater, fiat voluntas tua:* quod nos æterno Patri orantes dicere ipse docuit in oratione Dominicâ.

D. Iosephus fabrilem artem, subueniente sibi Christo, exercet.

CAPVT XIII.

Cap. II.

IOSEPHVM fabrilem artem, eandemq; lignariam, non ferrariam exercuisse, suprâ pluribus demonstrauius. Quam autem vitæ rationem Christus Dominus cum parentibus instituerit, vsque ad trigessimum ætatis annum, Euangelistæ silentio præterierunt, quasi in cælo percipiendam, vbi summâ cum voluntate